

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психіатрії і наркології

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-педагогічної роботи

Світлана КОТЮЖИНСЬКА

01 вересня 2022 року



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХІАТРІЯ, НАРКОЛОГІЯ»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 222 «Медицина»

Освітньо-професійна програма: Медицина

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Медицина» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 222 «Медицина» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол № 9 від 23 червня 2022 року).

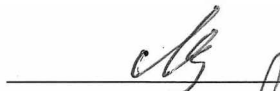
Розробники:

Зав. каф., проф. Мельник Е.В.,

Завуч каф., доц. Чернова Т. М., проф. Опря Є.В., доц. Горячев П.І.


Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психіатрії і наркології
Протокол № 22 від 27.06.2022 р.

В. о. завідувача кафедри



Елліна МЕЛЬНИК

Погоджено із гарантом ОПП



Валерія МАРІЧЕРЕДА

Схвалено предметною цикловою методичною комісією з терапевтичних дисциплін ОНМедУ
Протокол № 6 від 30.06.2022 р.

Голова предметної циклової методичної комісії
з терапевтичних дисциплін ОНМедУ



Ніна МАЦЕГОРА

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни:

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість: Кредитів: 3 Годин: 90 Змістових модулів: 2	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я» Спеціальність 222 «Медицина» Рівень вищої освіти другий (магістерський)	Денна форма навчання
		Обов'язкова дисципліна
		Рік підготовки: 4
		Семестри VII - VIII
		Лекції (12 год.)
		Семінарські (0 год.)
		Практичні (58 год.)
		Лабораторні (0 год.)
		Самостійна робота (20 год.)
		у т.ч. індивідуальні завдання (0 год.)
Форма підсумкового контролю – диференційний залік		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни компетентності, програмні результати навчання

Мета: Метою викладання навчальної дисципліни «Психіатрія, наркологія» є придбання здобувачами теоретичних знань і практичних навичок стосовно первинної діагностики, лікування, профілактики психічних розладів, психосоціальної реабілітації пацієнтів з психічними розладами, в тому числі обумовлених прийомом психоактивних речовин, необхідних на первинному рівні надання медичної допомоги.

Завдання:

1. Вивчення етіології, патогенезу, типів перебігу та клінічних проявів психічних та психосоматичних розладів,
2. Формування вмій та навичок визначення попереднього діагнозу психічних та психосоматичних розладів.
3. Опанування вмінням визначати тактику ведення пацієнтів з психічними розладами.
4. Удосконалення навичок використання методів профілактики психічних та психосоматичних розладів.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

- *інтегральна:*

Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

- **Загальних (ЗК):**

- ЗК1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
- ЗК2 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
- ЗК3 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК4 Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.
- ЗК5 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації
- ЗК6 Здатність приймати обґрунтовані рішення
- ЗК7 Здатність працювати в команді
- ЗК8 Здатність до міжособистої взаємодії
- ЗК10 Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології

- ЗК 11 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел
- ЗК12 Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків
- ЗК13 Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем
- ЗК15 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя
- ЗК16 Здатність працювати в міжнародному контексті

• - **Спеціальних (СК):**

- СК1 Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані
- СК2 Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів
- СК3 Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.
- СК4 Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань.
- СК6 Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань.
- СК7 Здатність до діагностування невідкладних станів
- СК8 Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.
- СК10 Здатність до виконання медичних маніпуляцій
- СК11 Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності
- СК15 Здатність до проведення експертизи працездатності
- СК16 Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм
- СК17 Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції
- СК19 Здатність до організації та інтеграції надання медичної допомоги населенню та проведення маркетингу медичних послуг
- СК21 Здатність зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються
- СК24 Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами
- СК26 Здатність визначати тактику ведення осіб, що підлягають диспансерному нагляду

Програмні результати навчання (ПРН):

- ПРН1 Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
- ПРН2 Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.
- ПРН3 Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем.
- ПРН4 Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).
- ПРН5 Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних

та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.

- ПРН6 Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2).
- ПРН7 Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).
- ПРН8 Визначити головний клінічний синдром або симптом, яким обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.
- ПРН9 Визначити характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.
- ПРН14 Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомогу при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.
- ПРН15 Організувати надання медичної допомоги та лікувально-евакуаційних заходів населенню та військовослужбовцям в умовах надзвичайних ситуації та бойових дій, в т.ч. у польових умовах.
- ПРН16 Формувати раціональні медичні маршрути пацієнтів; організувати взаємодію з колегами в своєму та інших закладах, організаціях та установах; застосовувати інструменти просування медичних послуг на ринку, на підставі аналізу потреб населення, в умовах функціонування закладу охорони здоров'я, його підрозділу, в конкурентному середовищі.
- ПРН17 Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.
- ПРН18 Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів.
- ПРН21 Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

Знати: клініку, діагностику, лікування найбільш поширених психічних розладів.

Вміти:

- Збирати дані про скарги, анамнез хвороби, анамнез життя при психічних розладах
- Виділяти провідний клінічний симптом або синдром. Встановлювати попередній діагноз, здійснювати диференціальну діагностику та визначати клінічний діагноз при психічних розладах.
- Визначати принципи лікування психічних захворювань.
- Діагностувати невідкладні стани при психічних захворюваннях.

- Визначати тактику та надавати екстрену медичну допомогу при психічних захворюваннях.
- Визначати тактику ведення осіб, що підлягають диспансерному нагляду при психічних захворюваннях.
- Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій області

Оволодіти навичками:

- Комунікації та клінічного обстеження пацієнта.
- Вести медичну документацію при психічних захворюваннях.

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Змістовий модуль 1. Загальні питання психіатрії та загальна психопатологія.

Тема 1. Предмет і завдання психіатрії та наркології, їх місце серед інших медичних дисциплін. Історія розвитку та сучасний стан психіатрії та наркології. Класифікація психічних розладів, поняття психопатологічного симптому, синдрому та захворювання, реєстри психічних розладів.

Предмет і завдання психіатрії та наркології, їх місце серед інших розділів медичної науки. Логіка і психологія як необхідні складові елементи діагностичного та лікувально-реабілітаційного процесу в роботі лікаря будь-якої спеціальності. Найважливіші етапи розвитку психіатрії, роль психофізіологічних і психоаналітичних теорій у поясненні психічних і психопатологічних явищ.

Значення наукових праць І.М.Сеченова, І.П.Павлова, І.М.Балінського, С.С.Корсакова, В.Х.Кандинського, В.І.Яковенка, П.П.Кащенко, П.А.Бутковського, А.І.Геймановича, В.П.Протопопова, В.М.Гаккебуша, І.А.Поліщука, Я.П.Фрумкіна, П.В.Бірюковича, І.М.Аптера, Є.А.Попова, К.І.Платонова, Н.П.Татаренко та інших вчених у розвитку вітчизняної психіатрії.

Вплив сучасного рівня розвитку загальної та спеціальної патології, загальної і медичної психології, соціально-економічного стану суспільства і масової свідомості на розуміння суті психічної патології та ставлення до хворих із психічними розладами. Запобігання поширенню псевдонаукових, містичних та магічних методів так званого "зцілення" хвороб.

Значення спадковості, соціально-економічних, екологічних і психологічних факторів у формуванні психічних розладів. Значення стану адаптаційних механізмів організму і ЦНС для збереження психічного здоров'я, його розлади під впливом несприятливої спадковості і набутої психопатологічної схильності, соматичних захворювань, інтоксикацій (екологічних, промислових, побутових, психоактивними речовинами, лікарських та ін.), фізичних, психічних травм, інших шкідливих впливів на головний мозок і психіку в етіології психічних розладів і захворювань.

Основні патогенетичні механізми психічної патології (біохімічні, імунологічні, нейрорефлекторні, нейродинамічні та ін.).

Поняття симптому, синдрому і захворювання (нозологічної форми) в психіатрії. Поняття реєстрів психічної патології.

Питання класифікації психічних розладів. Синдромологічна та нозологічна класифікація психічної патології (за клінічними формами, тяжкістю порушень психіки, перебігом, етіологією та патогенезом). Поняття про реєстри психічних розладів як основи класичної психіатричної діагностики. Характеристика реєстрів психічних розладів. Співвідношення реєстрів, симптомів, синдромів та нозологічних одиниць. Поняття психотичного та непсихотичного розладу, органічного дефекту психіки. Розділ психічних розладів Міжнародної класифікації хвороб 10 і 11 перегляду.

Тема 2. Методи психіатричного дослідження. Нормативно-правова база, протоколи надання медичної допомоги, ведення медичної документації. Питання експертизи.

Клініко-психопатологічне дослідження. Метод спостереження і самоспостереження. Цілеспрямована психологічна бесіда: анамнез життя, анамнез захворювання (зі слів хворого та осіб, які знають хворого), описання психічного статусу. Етологічний метод. Поведінкові прояви психічних розладів. Поняття адекватності, адаптації та критики свого стану. Метод психоаналізу та психодинамічного спостереження.

Параклінічні методи: експериментально-психологічний, рентгенологічний та томографічний (КТ, ЯМР), електрофізіологічний, лабораторні, епідеміологічний, генетичний. Значення параклінічних методів у психіатричній діагностиці.

Катамнестичний аналіз медичної документації.

Нормативно-правова база психіатрії в Україні. Закон України «Про психіатричну допомогу». Презумпція психічного здоров'я. Принципи надання психіатричної допомоги.

Принципи та підходи в терапії психічних захворювань та розладів. Клінічні протоколи надання медичної допомоги за спеціальністю «Психіатрія». Психофармакотерапія: класифікація основних груп препаратів: нейролептики, транквілізатори, антидепресанти, ноотропи, психостимулятори, антипароксизмальні, антипаркінсонічні (коректори). Особливості психофармакотерапії в дитячому віці, показання до її застосування, протипоказання, можливі ускладнення та способи їх лікування. Підтримуюча терапія. Препарати пролонгованої дії. Поняття про психохірургію, її відмінність від нейрохірургії. Методи психотерапії. Показання до застосування нетрадиційних методів лікування: голкорексфлексотерапія, гірудотерапія. Трудотерапія. Соціотерапія, арттерапія. Принципи реабілітації психічно хворих.

Особливості психіатричної документації (історія хвороби, оформлення рецептів та ін.).

Принципи трудової експертизи. Критерії працездатності психічно хворих. Тимчасова непрацездатність, стійка втрата працездатності. Інвалідність дитинства. Принципи військової експертизи. Порядок направлення на військову експертизу. Визначення придатності до несення військової служби осіб із різними психічними порушеннями. Судово-психіатрична експертиза. Права і обов'язки експерта в судово-психіатричній експертизі. Критерії осудності та неосудності. Примусове лікування в судово-психіатричній практиці. Поняття дієздатності, опікунства й опіки.

Тема 3. Патологія когнітивних процесів: порушення відчуттів та сприймання.

Порушення відчуттів: гіперестезії, гіпестезії, анестезії, сенестопатії. Порушення сприймань: ілюзії (афективні, інтерпретативні, парейдолічні). Психосенсорні розлади: метаморфопсії та порушення схеми тіла (аутометаморфопсії). Галюцинації: прості та складні; зорові, слухові, нюхові, тактильні та інших аналізаторів. Справжні галюцинації та псевдогалюцинації. Імперативні, коментуючі та нейтральні. Гіпнагогічні та гіпнопомпічні галюцинації. Уявлення, фантазування нормальне та патологічне. Вікові особливості розладів відчуттів, сприймань та уявлень. Способи виявлення. Психофізіологічні та нейропсихологічні основи розладів відчуттів, сприймань та уявлень

Тема 4. Порушення мислення за темпом, формою, структурою та змістом

Порушення мислення за темпом (сповільнення, зупинка, прискорення), за логічним зв'язком (деталізація, персеверація, паралогічне мислення, резонерство, аутичне, символічне, аморфне, розірваність, незв'язність (інкогерентність, ментизм). Нав'язливі ідеї (хворобливого міркування, нав'язливий рахунок, нав'язливі спогади та ін.). Надцінні ідеї (винаходу та відкриття, ревнощів, сутяжництва, іпохондричні та ін.). Маячні ідеї (відношення, переслідування, отруєння, впливу, шкоди, ревнощів, величності, самозневаги, самозвинувачення, іпохондричні, релігійні та ін.). Індуковані маячні ідеї. Первинні маячні ідеї (інтерпретативні), вторинні маячні ідеї (почуттєві).

Тема 5. Патологія когнітивних процесів: порушення уваги, пам'яті та інтелекту

Розлади уваги: підвищене відволікання, підвищена прикутість, підвищена виснажливість. Патологічне посилення пам'яті - гіпермнезія. Патологічне ослаблення пам'яті - гіпомнезія. Втрата пам'яті – амнезія (репродукційна, фіксаційна, ретроградна, антероградна, прогресуюча). Парамнезії: псевдоремінісценції, конфабуляції, криптомнезії. Особливості розладів пам'яті при різних захворюваннях. Психофізіологічні та нейропсихологічні основи розладів пам'яті. Способи виявлення розладів пам'яті.

Порушення інтелекту: деменція (лакунарна, тотальна, епілептична, шизофренічна), олігофренія, межова розумова відсталість, інфантилізм. Вікові особливості розладів мислення та інтелекту. Способи виявлення. Психофізіологічні та нейропсихологічні основи розладів мислення та інтелекту.

Тема 6. Порушення емоційно-ефекторної сфери.

Порушення сили емоцій – патологічне посилення позитивних емоцій (гіпертімія, ейфорія, манія, морія, екстаз); патологічне посилення негативних емоцій (гіпотімія, депресія, меланхолічний раптус, хвороблива анестезія психіки, страх, тривога). Патологічне послаблення емоцій (апатія, емоційна холодність, емоційна тупість). Порушення стійкості емоцій (емоційна лабільність, слабодухість, експлозивність, емоційна інертність (торпідність). Порушення адекватності емоцій (неадекватність емоцій, амбівалентність, фобії, дисфорії, патологічний афект). Сомато-вегетативні ознаки емоційних розладів. Вікові особливості афективних розладів. Способи визначення порушень емоцій.

Вольові розлади: абулія, гіпобулія, гіпербулія, парабулії. Розлади потягів: посилення, послаблення, збочення інстинктів. Компульсивні потяги (дромоманія, діпсоманія, наркоманія, піроманія, міфоманія, ігрова (гемблінг), Інтернет-залежність та ін.). Обсесивні потяги. Амбітендентність. Психомоторні розлади: збудження, ступор, паракінезії (парамімії, манерність, стереотипії, ехо-симптоми). Порушення мовлення: прискорення, сповільнення, заїкання, шепелявість, картавість, логоклонія тощо. Вікові особливості ефекторних порушень.

Тема 7 . Порушення свідомості та самосвідомості

Стан свідомості при стомленості, під час сну та сновидінь, афективне звуження свідомості. Синдроми пригнічення свідомості: непритомність, обнубіляція, сомнолетність, оглушення, сопор, кома. Синдроми потьмарення свідомості: астеничної сплутаності, деліріозний, онейроїдний, аментивний, синдром сутінкового стану свідомості. Синдроми дереалізації та деперсоналізації. Вікові особливості порушення свідомості та самосвідомості. Особливості догляду, спостереження, транспортування хворих із порушенням свідомості. Методи визначення стану свідомості та його порушень.

Тема 8 . Психопатологічні синдроми

Поняття та визначення психопатологічного синдрому та симптому. Анатомо-фізіологічна основа психопатологічних синдромів. Класифікація психопатологічних синдромів (за переважними порушеннями визначеної психічної сфери, за регістром).

Межові непсихотичні синдроми: астеничний, невротичні (неврастенічний, обсесивно-фобічний, дисморфобічний, тощо), депресивний, іпохондричний, соматоформні. Психотичні синдроми: депресивний, маніакальний, параноїдний, паранойяльний, дисморфоманічний, кататонічний, гебефренічний, деліріозний, онейроїдний, аментивний, астеничної сплутаності свідомості, сутінкового стану свідомості, галюциноза. Дефектно-органічні синдроми: психоорганічний, Корсаковській амнестичний, розумової відсталості, деменції. Основні

психопатологічні синдроми дитячого віку: невропатії, дитячого аутизму, гіпердинамічний, дитячих патологічних страхів, нервової анорексії, інфантилізму. Значення діагностики психопатологічного синдрому для вибору метода невідкладної терапії та наступного обстеження хворого.

Тема 9. Курація хворих.

Курація хворих. Опит хворого за планом, коротке експериментально-психологічне дослідження. Встановлення синдромального діагнозу.

Змістовий модуль 2: Спеціальна нозологічна психіатрія (за МКБ-10)

Тема 10: Загальна характеристика органічних (включаючи симптоматичні) психічних розладів.

Основні патогенетичні механізми органічних психічних порушень. Класифікація психічних порушень органічної природи. Особливості психічних порушень у різні періоди захворювання. Клінічні прояви психічних порушень при органічних захворюваннях. Принципи диференціальної діагностики психічних порушень органічної природи. Принципи терапії психічних порушень органічної природи.

Тема 11: Екзогенії : Психічні порушення при інфекційних хворобах та внаслідок екологічно несприятливих впливів; психічні порушення при черепно-мозкових травмах. Бойова психічна травма та її наслідки.

1.1. Психічні порушення при інфекційних хворобах

Етіопатогенетичні механізми ураження головного мозку при загальних та внутрішньомозкових інфекціях. Екзогенні типи реакцій (К. Бонгоффера). Психічні порушення при гострих інфекціях. Психічні порушення при хронічних інфекціях. Психічні розлади у ВІЛ-інфікованих. Вікові особливості, перебіг, прогноз, принципи лікування, профілактика, експертиза та соціально-трудова реабілітація.

1.2. Психічні порушення при черепно-мозкових травмах. Бойова психічна травма та її наслідки.

Особливості психічних порушеннях в найгостріший, гострий та пізній стадіях травматичної хвороби. Резидуально-органічні наслідки черепно-мозкових травм. Вікові особливості, перебіг, принципи лікування, профілактики, експертизи та соціально трудової реабілітації.

Етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, лікування бойової психічної травми. Бойова психічна травма в структурі бойових уражень. Бойова психічна травма як патологічний стан ЦНС, особливості патогенезу та феноменології якого визначають специфічність порушень, що виникають внаслідок впливу зовнішніх етіологічних причин.

1.3. Психічні порушення при інтоксикаціях та внаслідок екологічно несприятливих впливів

Клінічні особливості психічних розладів при гострих та хронічних отруєннях лікарськими засобами, при харчових отруєннях, при інтоксикаціях промисловими та побутовими отрутами. Психопатологічні особливості людей, що мешкають в екологічно несприятливих зонах, особливості психічних порушень, які викликані екологічно несприятливими факторами. Психопатологічні проблеми, пов'язані із урбанізацією. Профілактика і лікування психічних порушень в разі промислових, лікарських інтоксикацій та внаслідок екологічно несприятливих впливів.

1.4. Пострадіаційні психічні порушення

Гостра та хронічна променева хвороба, клінічні (соматоневрологічних та психопатологічні) прояви променевих уражень. Психічні розлади під впливом НВЧ та електромагнітного поля. Пострадіаційні психічні розлади: реактивні під впливом ситуації радіаційної катастрофи та органічні під впливом опромінювання та інкорпорації радіонуклідів. Особливості профілактики, терапії, соціальної реабілітації та експертизи пострадіаційних психічних порушень, медикаментозна та психотерапевтична корекція.

Тема 12: Геронтопсихіатрія. Психічні порушення у похилому та старечому віці. Особливості психічної патології похилого та старечого віку.

Загальна характеристика та класифікація психічної патології похилого та старечого віку. Етіологія, патогенез психічних порушень похилого та старечого віку. Функціональні психічні порушення: клімактеричні, неврозоподібні стани, пресенільні психози (депресія, параноя, функціональні психози старечого віку – клінічні варіанти перебігу, кінцевий стан, лікування та профілактика). Сенільні та пресенільні деменції – хвороба Альцгеймера, Піка, стареча деменція, деменція при хворобі Паркінсона. Клінічні особливості, перебіг, лікування, профілактика.

Тема 13: Наркологія: хвороби залежності. Медичні, соціальні та юридичні проблеми вживання психоактивних речовин

Поняття психоактивних речовин, феноменів вживання та залежності. Причини, які приводять до зловживання психоактивними речовинами та поширеність цього явища. Класичне поняття великого наркоманічного синдрому. Особливості перебігу наркологічних захворювань: гостра інтоксикація, зловживання, синдром залежності, стан абстиненції, делірій, психотичні розлади у стані сп'яніння, резидуальні та відстрочені розлади.

Тема 14: Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання алкоголю

Просте алкогольне сп'яніння, його ступені, індивідуальні особливості, діагностика, надання медичної допомоги при гострих алкогольних отруєннях. Патологічне сп'яніння: діагностика, судово-психіатрична експертиза. Побутове пияцтво.

Алкоголізм (залежність від алкоголю), його критерії, наркоманічний синдром при алкоголізмі. Діагностика абстинентного стану, медична допомога. Стадії алкоголізму, особливості деградації особистості. Особливості алкоголізму підлітків, жінок. Соматоневрологічна симптоматика при алкоголізмі.

Гострі металкогельні психози. Затяжні металкогельні психози. Алкогольні енцефалопатії. Алкогольна депресія. Лікування металкогельних психозів.

Організація наркологічної допомоги, наркологічні диспансери, наркологічні кабінети, організація анонімного лікування хворих на алкоголізм. Методи лікування алкоголізму, профілактика алкоголізму та його рецидивів. Питання реабілітації.

Експертиза хворих (трудова, судово – психіатрична, військова). Добровільне та примусове лікування хворих.

Тема 15: Психічні та поведінкові розлади в наслідок вживання наркотичних речовин

Залежність від опіатів, канабіоїдів, психостимуляторів (амфетаміну, ефедрону, кокаїну), галюциногенів, барбітуратів. Стадії наркоманій, перебіг, кінцевий стан. Лікування і профілактика наркоманій. Особливості наркоманій підлітків, жінок.

Тема 16: Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання речовин, які не внесені в державний перелік наркотиків (токсикоманії). Регулювання обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів на міжнародному рівні.

Залежність від транквілізаторів, снодійних, холінолітичних препаратів, кофеїну, летучих розчинників. Регулювання обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів на міжнародному рівні. Тютюнова залежність (стадії, перебіг, кінцевий стан). Особливості токсикоманії підлітків жінок. Лікування і профілактика токсикоманій.

Тема 17. Загальна характеристика психогенних захворювань. Психогенні захворювання та невротичні розлади в контексті невиліковного захворювання. Розлади адаптації.

Визначення поняття. Класичне вчення про психогенії. Емоційний стрес та психічна травма. Загальна характеристика захворювань, що пов'язані з емоційно-стресовим та психотравмуючим впливом на людину, їх поширеність, медичне та соціальне значення. Етіологія та патогенез, роль спадковості, набутих факторів, особливостей характеру людини. Класифікація психогенній.

Тема 18. Невротичні розлади.

Визначення понять емоційно-стресова, адаптаційна реакції, неврози, їх поширеність. Етіологія та патогенез неврозів, їх класифікації, розподіл за клінічною картиною і перебігом (короткочасні гострі, пролонговані, хронічні, невротичний розвиток). Клінічні особливості, загальні для всіх неврозів і характерні для окремих форм: неврастенії, істерії, неврозу нав'язливих станів, депресивного, іпохондричного, дисморфобічного, страху, нервової анорексії, невротичних порушень органів відчуття (глухонімота, анестезії та ін.) та деяких інших органів і систем організму, моносимптомні неврози у дітей.

Неврастенія.

Фобічні розлади (агорафобія, соціальні фобії, основні специфічні ізольовані фобії). Тривожні розлади (епізодична пароксизмальна тривожність, генералізований тривожний розлад, змішаний тривожно-депресивний розлад).

Обсесивно-компульсивний (ананкастичний) розлад: переважно нав'язливі думки та роздуми, переважно компульсивні дії (нав'язливі ритуали), інші обсесивно-компульсивні розлади (нав'язливі емоції, рухи, спогади та ін.).

Дисоціативні (конверсійні, істеричні) розлади: дисоціативні амнезія, fuga, ступор, транс та одержимість, дисоціативні рухові розлади („істеричні паралічі”), дисоціативні конвульсії, анестезія або втрата чуттєвого сприйняття („істеричні сліпота, глухота” та ін.).

Депресивні невротичні розлади.

Моносимптомні неврози у дітей.

Лікування та профілактика неврозів.

Тема 19: Психосоматичні та соматогенні розлади.

Визначення поняття. Соматизований розлад, соматоформна вегетативна дисфункція, іпохондричний розлад, психалгія. Лікування та профілактика.

1.1. Психічні порушення у хворих при соматичних та ендокринних захворюваннях

Основні клінічні форми соматогенних психічних розладів. Особливості психоорганічного синдрому. Ендокринний психосиндром Манфреда Блейлера. Психічні порушення при вагітності, у

післяпологовому та лактаційному періоді. Вікові особливості, перебіг, прогноз, принципи лікування, профілактики та експертизи.

1.2. Психічні порушення при ушкодженні судин головного мозку

Непсихотичні, психотичні, дефектно органічні психічні порушення. Діагностичні критерії судинних психозів. Особливості судинної деменції. Принципи профілактики, лікування, експертизи та соціально трудової реабілітації хворих.

Тема 20: Розлади адаптації: гостра реакція на стрес, посттравматичний стресовий розлад (ПТСР), загальна характеристика, класифікація.

Загальна характеристика. Гострі реактивні психози: фугіформна реакція, гострі істеричні психози, паморочний стан, реактивна сплутаність, реактивний ступор, параноїдна реакція. Затяжні реактивні психози, загальні клінічні ознаки, критерії Ясперса.

Реактивна депресія, реактивний параноїд, індукований параноїдний психоз, марення глухуватих, затяжний реактивний ступор. Вікові особливості, наслідки. Терапія реактивних психозів, їх експертиза, профілактика, реабілітація.

Тема 21. Бойова психічна травма, включно внаслідок катування та насильства (зокрема статевого).

Визначення бойової психічної травми, етіологія, патогенез, види БПТ, прояви, наслідки, підходи до лікування.

Посттравматичний стресовий розлад. Визначення поняття. Причини ПТСР. Клінічні особливості: емоційна відчуженість, заціпеніння почуттів і уникнення стимулів, що могли б викликати спогади про травму. Вегетативні розлади. Порушення соціального функціонування. Тенденції суїцидальні, до зловживання психоактивними речовинами. Профілактика та лікування. Мобільні бригади медико-психологічної допомоги.

Тема 22. Шизофренія, шизоафективні розлади

Визначення поняття. Шизофренія як нозологічна форма в історичному аспекті. Епідеміологія. Основні гіпотези патогенетичних механізмів при шизофренії (нейрохімічна, психоаналітична, соціо-культурна). Премобілітні особливості. Клінічні прояви: розщеплення, основні („негативні”) симптоми (аутизм, емоційне збідніння, розлад асоціативного процесу, ефекторно-вольові порушення), продуктивні симптоми. Основні клінічні форми: параноїдна, проста, гебефренічна, кататонічна, недиференційована форма, постшизофренічна депресія, резидуальна шизофренія.

Типи перебігу хвороби: безперервно-прогресивний, приступоподібно-прогресивний, періодичний. Кінцевий стан шизофренії. Поняття дефекту, типи дефектів. Діагностика шизофренії: психопатологічний та експериментально-психологічний методи. Диференційна діагностика. Особливості дитячої шизофренії.

Лікування шизофренії: інсуліно-коматозна, пірогенна, електросудомна, фармакотерапія: показання та протипоказання. Застосування нейролептиків, антидепресантів, транквілізаторів. Психотерапевтична допомога. Підтримуюча терапія, трудотерапія, соціотерапія. Профілактика рецидивів, соціально-реабілітаційні заходи. Експертиза: трудова, військова, судово-психіатрична.

Шизотипні та маревні розлади. Умови виникнення, сприятливі фактори, клінічні симптоми, лікування, кінцевий стан. Індукований маревний розлад. Шизоафективні розлади. Сучасні уявлення про генезис, розповсюдженість. Клінічна симптоматика. Лікування шизоафективних розладів.

Тема 23. Афективні розлади

Визначення поняття, поширеність. Маніакально-депресивний психоз. Клінічні прояви маніакальної та депресивної фаз. Інтермісія. Типи перебігу. Соматичні еквіваленти ендогенної депресії, тріада Протопопова. Маскована депресія, її соматовегетативні та психопатологічні ознаки. Гіпоманії. Субдепресії. Циклотимія. Особливості афективних захворювань у дітей. Особливості нагляду за хворими у стані депресії. Принципи профілактики й терапії афективних психозів. Протирецидивна терапія при маніакально-депресивних психозах. Немедикаментозні методи лікування депресивних розладів. Проблеми експертизи та медико-соціальної реабілітації хворих на афективні психічні порушення.

Тема 24. Епілепсія.

Визначення епілепсії, її поширеність. Етіологія та патогенез епілепсії. Поняття про епілептичний осередок. Пароксизм, його клінічна характеристика. Первинна (генуїнна) та вторинна (симптоматична) епілепсія, особливості її виникнення та перебіг. Поняття про епілептичні реакції та епілептиформний синдром. Класифікація епілепсії: генералізована та фокальна (локальна, парціальна). Класифікація епілептичних пароксизмів. Прості парціальні припадки (без порушення свідомості): моторні, сенсорні, із вегето-вісцеральними проявами, із порушенням психічних функцій (дисфазичні, дисмнезичні, із порушенням мислення, афективні, з ілюзіями, із складними галюцинаціями). Комплексні парціальні припадки (із порушенням свідомості). Генералізовані припадки (абсанси, міоклонічні, клонічні, тонічні, тоніко-клонічні, атонічні). Вторинно-генералізовані припадки. Епілептичний статус. Епілептичні психози. Зміни особистості у хворих на епілепсію. Особливості епілепсії у дітей. Диференціальна діагностика епілепсії. Діагностичне значення клініко-анамнестичного обстеження, електрофізіологічних методик.

Принципи лікування епілепсії (комплексність, аналіз етіологічних та провокуючих факторів, особливостей клінічної картини). Антипароксизмальні препарати, методика їх застосування. Невідкладна допомога при епілептичному статусі. Методи лікування дисфорій, запаморочення свідомості та інших епілептичних психозів. Принципи медико-соціальної реабілітації. Трудова, військова та судово-психіатрична експертиза.

Тема 25. Розумова відсталість

Визначення поняття розумової відсталості. Розповсюдженість, соціо-культурні особливості. Етіологія та патогенетичні механізми формування розумової відсталості. Класифікація олігофренії. Ступені та клінічні форми олігофренії: легка розумова відсталість (дебільність), помірна та важка розумова відсталість (імбецильність), глибока розумова відсталість (ідіотія). Сомато-неврологічні симптоми. Диференційна діагностика із дефектними станами іншої етіології.

Динаміка олігофренії. Принципи лікування, медико - педагогічна корекція. Соціально - трудова реабілітація. Профілактичні заходи. Експертиза розумової відсталості. Межова розумова відсталість та психофізичний інфантилізм. Принципи корекції, реабілітації та експертизи.

Тема 26. Специфічний розвиток особистості.

Визначення поняття. Історичний огляд. Роль вітчизняних та іноземних вчених у вивченні цієї патології. Розповсюдженість. Етіологічні фактори та патогенетичні механізми формування психопатії. Основні ознаки психопатії. Клінічні форми психопатії, їх динаміка, вікові особливості. Диференційна діагностика. Принципи лікування, профілактики, експертизи та соціально – трудової реабілітації. Патохарактерологічний розвиток особистості, його відмінність від психопатії. Клінічні прояви, діагностика та диференційна діагностика. Перебіг та прогноз. Лікувально – корекційні заходи. Питання експертизи та реабілітації.

Визначення поняття “дитячий аутизм”. Історичний огляд. Роль вітчизняних та світових вчених у вивченні цієї проблеми. Поширення.

Етіологія та патогенетичні механізми. Клінічні прояви дитячого аутизму. Діагностика та диференційний діагноз. Перебіг та прогноз. Лікування. Реабілітація. Профілактика. Питання експертизи.

Тема 27. Поведінкові розлади, що починаються у дитячому та підлітковому віці.

Визначення поняття “синдром дефіциту уваги з гіперактивністю”.

Історичний огляд. Роль вітчизняних та світових вчених у вивченні цієї проблеми. Поширення. Етіологічні фактори та патогенетичні механізми виникнення гіперкінетичних розладів. Клінічні прояви. Розлади соціальної поведінки. Роль соціо-культуральних факторів в формуванні розладів поведінки. Діагностика та диференційна діагностика. Дінаміка. Прогноз. Питання дитячої та підліткової злочинності. Лікування гіперкінетичних та поведінкових розладів. Медико-педагогічна корекція. Соціальна реабілітація. Питання профілактики та експертизи.

Визначення поняття “дитячий аутизм”. Історичний огляд. Роль вітчизняних та світових вчених у вивченні цієї проблеми. Поширення.

Етіологія та патогенетичні механізми. Клінічні прояви дитячого аутизму. Діагностика та диференційний діагноз. Перебіг та прогноз. Лікування. Реабілітація. Профілактика. Питання експертизи.

Тема 28. Структура амбулаторної і стаціонарної допомоги в психіатрії і наркології. Загальні принципи лікування, реабілітації та експертизи психічних захворювань і розладів. Психотерапія.

Принципи амбулаторної і стаціонарної допомоги хворим з психічними розладами в залежності від їх етіології, клінічних проявів і особливостей перебігу. Правові принципи психіатричної допомоги. Десять принципів ВООЗ стосовно захисту прав психічно хворих. Сучасна концепція охорони психічного здоров'я в Україні.

Роль лікаря соматичного профілю в наданні медичної допомоги хворим із симптоматичними (особливо граничними неспсихотичними) психічними порушеннями. Сучасна структура організації психіатричної допомоги. Особливості структури стаціонарів для психічно хворих дорослих і дітей.

Перша і невідкладна допомога хворим із психічними порушеннями, основні показання до госпіталізації. Особливості транспортування психічно хворих, які знаходяться в стані збудження. Правила утримання хворого. Сучасні методи корекції збудження. Особливості догляду за психічно хворими (дорослими та дітьми). Принципи організації психіатричної допомоги на селі. Роль дільничного та родинного лікаря, лікарів різних спеціальностей у виявленні психічних захворювань і розладів, у наданні медичної допомоги хворим, організації лікування та вирішенні питань соціального забезпечення.

Організація амбулаторної психіатричної допомоги. Структура психіатричного диспансеру. Виявлення ранніх форм психічних захворювань. Облік груп хворих із неспсихотичними психічними розладами та психозами. Особливості роботи лікаря з психічно хворими, які знаходяться вдома. Патронажна робота. Денні стаціонари. Послідовний зв'язок у роботі диспансерів і психіатричних стаціонарів. Амбулаторне лікування хворих із різними захворюваннями, підтримуюча терапія, особливості її організації, її значення для охорони здоров'я. Проблеми реадптації і реабілітації психічно хворих.

29. Загальні принципи експертизи психічних захворювань і розладів.

Загальні принципи проведення трудової, воєнної та судової експертизи у психіатрії.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва теми	Кількість годин					
	Усього	У тому числі				
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	СРС
Змістовий модуль 1. Загальні питання психіатрії та загальна психопатологія.						
1. Предмет і завдання психіатрії та наркології. Історія розвитку та сучасний стан психіатрії та наркології. Класифікація психічних розладів.	8	2	0	2	0	4
2. Методи психіатричного дослідження. Нормативно-правова база, протоколи надання медичної допомоги, ведення медичної документації.	6	0	0	2	0	4
3. Патологія пізнавальних процесів. Порушення відчуттів та сприймання.	4	2	0	2	0	0
4. Порушення мислення за темпом, формою, структурою та змістом.	4	2	0	2	0	0
5. Порушення уваги, пам'яті та інтелекту	2	0	0	2	0	0
6. Порушення емоційно-ефекторної сфери.	2	0	0	2	0	0
7. Порушення свідомості та самосвідомості.	2	0	0	2	0	0
8. Психопатологічні синдроми.	2	0	0	2	0	0
9. Курація хворих	2	0	0	2	0	0
Змістовий модуль 2: Спеціальна нозологічна психіатрія (за МКБ-10)						
10. Загальна характеристика органічних (включаючи симптоматичні) психічних розладів.	2	0	0	2	0	0
11. Екзогенії: психічні порушення при інфекційних хворобах та внаслідок екологічно несприятливих впливів, Психічні порушення при черепно-мозкових травмах.	4	2	0	2	0	0

12. Геронтопсихіатрія. Психічні порушення у похилому та старечому віці. Особливості психічної патології пізнього віку.	2	0	0	2	0	0
13. Наркологія: хвороби залежності. Медичні, соціальні та юридичні проблеми вживання психоактивних речовин	4	2	0	2	0	0
14. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання алкоголю	2	0	0	2	0	0
15. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання наркотичних речовин	2	0	0	2	0	0
16. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання речовин, які не внесені в державний перелік наркотиків (токсикоманії). Регулювання обігу наркотичних засобів на міжнародному рівні.	2	0	0	2	0	0
17. Загальна характеристика психогенних захворювань. Психогенні захворювання та невротичні розлади в контексті невиліковного захворювання. Розлади адаптації.	6	0	0	2	0	4
18. Невротичні розлади	2	0	0	2	0	0
19. Психосоматичні та соматогенні розлади.	2	0	0	2	0	0
20. Розлади адаптації: гостра реакція на стрес, посттравматичний стресовий розлад (ПТСР). Загальна характеристика, класифікація.	8	2	0	2	0	4
21. Бойова психічна травма, включно внаслідок катування та насильства (зокрема статевого).	2	0	0	2	0	0
22. Шизофренія, шизоафективні розлади	2	0	0	2	0	0
23. Афективні розлади	2	0	0	2	0	0
24. Епілепсія	2	0	0	2	0	0

25. Розумова відсталість	2	0	0	2	0	0
26. Специфічний розвиток особистості. Особистісні розлади.	2	0	0	2	0	0
27. Психічні розлади у дитячому та підлітковому віці.	2	0	0	2	0	0
28. Структура амбулаторної і стаціонарної допомоги в психіатрії і наркології. Загальні принципи лікування, та реабілітації психічних розладів. Основи психотерапії.	6	0	0	2	0	4
29. Загальні принципи проведення трудової, воєнної та судової експертизи у психіатрії.	2	0	0	2	0	0
Всього	90	12	0	58	0	20

5. Теми лекційних / семінарських / практичних / лабораторних занять

5.1. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Предмет і завдання психіатрії та наркології, їх місце серед інших медичних дисциплін. Історія розвитку та сучасний стан психіатрії та наркології. Класифікація психічних розладів, поняття психопатологічного симптому, синдрому та захворювання, реєстри психічних розладів .	2
2.	Патологія пізнавальних процесів. Порушення відчуттів та сприймання.	2
3	Патологія когнітивних процесів. Порушення уваги, пам'яті, мислення та інтелекту	2
4.	Екзогенії : Психічні порушення при інфекційних хворобах та внаслідок екологічно несприятливих впливів, Психічні порушення при черепно-мозкових травмах. Бойова психічна травма та її наслідки.	2
5.	Наркологія: хвороби залежності. Медичні , соціальні та юридичні проблеми вживання психоактивних речовин.	2
6.	Розлади адаптації: гостра реакція на стрес, посттравматичний стресовий розлад (ПТСР). Бойова психічна травма.	2
РАЗОМ		12 годин

5.2. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

5.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Предмет і завдання психіатрії та наркології, їх місце серед інших медичних дисциплін. Історія розвитку та сучасний стан психіатрії та наркології. Класифікація психічних розладів, поняття психопатологічного симптому, синдрому та захворювання, реєстри психічних розладів.	2
2.	Методи психіатричного дослідження. Нормативно-правова база, протоколи надання медичної допомоги, ведення медичної документації.	2
3.	Патологія пізнавальних процесів. Порушення відчуттів та сприймання.	2
4.	Порушення мислення за темпом, формою, структурою та змістом.	2
5.	Порушення уваги, пам'яті та інтелекту	2
6.	Порушення емоційно-ефекторної сфери.	2
7.	Порушення свідомості та самосвідомості.	2
8.	Психопатологічні синдроми.	2
9.	Курація хворих.	2
10.	Загальна характеристика органічних (включаючи симптоматичні) психічних розладів.	2
11.	Екзогенії: психічні порушення при інфекційних хворобах та внаслідок екологічно несприятливих впливів, Психічні порушення при черепно-мозкових травмах.	2
12.	Геронтопсихіатрія. Психічні порушення у похилому та старечому віці. Особливості психічної патології похилого та старечого віку.	2
13.	Наркологія: хвороби залежності. Медичні, соціальні та юридичні проблеми вживання психоактивних речовин	2
14.	Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання алкоголю	2
15.	Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання наркотичних речовин	2
16.	Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання речовин, які не внесені в державний перелік наркотиків (токсикоманії). Регулювання обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів на міжнародному рівні.	2
17.	Загальна характеристика психогенних захворювань. Психогенні захворювання та невротичні розлади в контексті невиліковного захворювання. Розлади адаптації.	2
18.	Невротичні розлади.	2

19	Психосоматичні та соматогенні розлади.	2
20.	Розлади адаптації: гостра реакція на стрес, посттравматичний стресовий розлад (ПТСР).	2
21.	Бойова психічна травма, включно внаслідок катування та насильства (зокрема статевого). Загальна характеристика, класифікація.	2
22.	Шизофренія, шизоафективні розлади	2
23.	Афективні розлади	2
24.	Епілепсія.	2
25.	Розумова відсталість	2
26.	Специфічний розвиток особистості. Особистісні розлади.	2
27.	Психічні розлади, що починаються у дитячому та підлітковому віці. Особливості симптоматології та перебігу психічних розладів у дитячому та підлітковому віці.	2
28.	Структура амбулаторної і стаціонарної допомоги в психіатрії і наркології. Загальні принципи лікування, та реабілітації психічних розладів. Основи психотерапії.	2
29.	Загальні принципи проведення трудової, воєнної та судової експертизи у психіатрії.	2
РАЗОМ		58 год.

5.4. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин
1.	Предмет і завдання психіатрії та наркології, їх місце серед інших медичних дисциплін. Історія розвитку та сучасний стан психіатрії та наркології. Класифікація психічних розладів, поняття психопатологічного симптому, синдрому та захворювання, реєстри психічних розладів .	4
2.	Методи психіатричного дослідження. Нормативно-правова база, протоколи надання медичної допомоги, ведення медичної документації	4
3.	Загальна характеристика психогенних захворювань. Психогенні захворювання та невротичні розлади в контексті	4

	невиліковного захворювання. Розлади адаптації	
4.	Розлади адаптації: гостра реакція на стрес, посттравматичний стресовий розлад (ПТСР), бойова психічна травма, включно внаслідок катування та насильства (зокрема статевого). Загальна характеристика, класифікація	4
5.	Структура амбулаторної і стаціонарної допомоги в психіатрії і наркології. Загальні принципи лікування, реабілітації та експертизи психічних захворювань і розладів. Психотерапія.	4
	РАЗОМ	20

7. Методи навчання

Практичні заняття: бесіда, вирішення клінічних ситуаційних задач, відпрацювання навичок огляду пацієнта.

Самостійна робота: самостійна робота з підручником, самостійна робота з банком тестових завдань Крок-2, самостійне вирішення клінічних завдань.

8. Методи контролю і критерії оцінювання результатів навчання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль: усне опитування, тестування, розв'язання ситуаційних клінічних завдань, оцінювання активності на занятті.

Підсумковий контроль: усний диференційний залік, тестування.

Структура поточного оцінювання на практичному занятті:

1. Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:
 - методи: опитування, вирішення ситуаційної клінічної задачі;
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
2. Оцінювання роботи із пацієнтом з теми заняття:
 - методи: оцінювання: а) комунікативних навичок спілкування з пацієнтом, б) правильність призначення та оцінки лабораторних та інструментальних досліджень, в) дотримання алгоритму проведення диференціального діагнозу г) обґрунтування клінічного діагнозу, д) складання плану лікування
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2;

Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину (5, 4, 3, 2), яка округлюється за методом статистики.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті:

«5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, приймає активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, впевнено демонструє практичні навички під час огляду хворого, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
«4»	Здобувач добре володіє матеріалом, приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду хворого з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
«3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду хворого з суттєвими помилками.
«2»	Здобувач не володіє матеріалом, не приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, не демонструє практичні навички під час огляду хворого.

Здобувач вищої освіти допускається до диференційного заліку за умови виконання вимог навчальної програми та в разі, якщо за поточну навчальну діяльність він отримав не менше 3,00 балів.

Структура диференційного заліку

Зміст оцінюваної діяльності	Кількість
Вирішення клінічної задачі з оцінкою лабораторних та інструментальних досліджень.	2
Відповідь на теоретичні запитання.	3

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти під час диференційного заліку :

«5»	Виставляється здобувачеві, який систематично працював протягом семестру, показав під час екзамену різнобічні і глибокі знання програмного матеріалу, вміє успішно виконувати завдання, які передбачені програмою, засвоїв зміст основної та додаткової літератури, усвідомив взаємозв'язок окремих розділів дисципліни, їхнє значення для майбутньої професії, виявив творчі здібності у розумінні та використанні навчально-програмного матеріалу, проявив здатність до самостійного оновлення і поповнення знань; рівень компетентності – високий (творчий);
«4»	Виставляється здобувачеві, який виявив повне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, що рекомендована програмою, показав достатній рівень знань з дисципліни і здатний до їх самостійного оновлення та поновлення у ході подальшого навчання та професійної діяльності; рівень компетентності – достатній (конструктивно-варіативний)
«3»	Виставляється здобувачеві, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та наступної роботи за професією, справляється з виконанням завдань, передбачених програмою, допустив

	окремі помилки у відповідях на іспиті і при виконанні іспитових завдань, але володіє необхідними знаннями для подолання допущених помилок під керівництвом науково-педагогічного працівника; рівень компетентності – середній (репродуктивний)
«2»	Виставляється здобувачеві, який не виявив достатніх знань основного навчально-програмного матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може без допомоги викладача використати знання при подальшому навчанні, не спромігся оволодіти навичками самостійної роботи; рівень компетентності – низький (рецептивно-продуктивний)

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Оцінка за дисципліну складається на 50% з оцінки за поточну успішність та на 50% з оцінки за диференційний залік.

Середній бал за дисципліну переводиться у національну оцінку та конвертується у бали за багатобальною шкалою (200-бальною шкалою).

Конвертація традиційної оцінки в 200-бальну виконується інформаційно-технічний відділ Університету програмою «Контингент» за формулою:

Середній бал успішності (поточної успішності з дисципліни) x 40

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну:

Національна оцінка за дисципліну	Сума балів за дисципліну
«5»	185 – 200
«4»	151 – 184
«3»	120 – 154

Бали з дисципліни незалежно конвертуються як у шкалу ECTS, так і у чотирибальну шкалу. Бали шкали ECTS у чотирибальну шкалу не конвертуються і навпаки. Подальші рахунки здійснює інформаційно-обчислювальний центр університету.

Конвертація традиційної оцінки з дисципліни та суми балів за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% здобувачів
B	Наступні 25% здобувачів
C	Наступні 30% здобувачів
D	Наступні 25% здобувачів
E	Наступні 10% здобувачів

Оцінку за шкалою ECTS виставляє навчальний підрозділ ОНМедУ або деканат після ранжування оцінок з дисципліни серед здобувачів які навчаються на одному курсі і за однією спеціальністю. Ранжування здобувачів – громадян іноземних держав рекомендовано за рішенням Вченої ради проводити в одному масиві.

10. Методичне забезпечення

- Робоча програма навчальної дисципліни
- Силабус
- Методичні розробки до лекцій
- Методичні розробки до практичних занять
- Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти
- Мультимедійні презентації
- Ситуаційні клінічні завдання
- Електронний банк тестових завдань за підрозділами з дисципліни

Навчально-методична література:

- Нові клінічні протоколи: Психіатрія. Київ. Професійні видання, 2020. – 265 с.
- Психіатрія та наркологія в загальній медичній практиці. М. Марута, Г. Кожина. Київ: Медицина, 2019. – 344 с .
- Психіатрія та наркологія А.М. Скрипніков та ін. Київ: Медицина, 2021. – 224с.
- Психіатрія і наркологія В.Л. Гавенко, В.С. Бітенський. – Київ: Медицина., 2020. – 512 с.

11. Перелік питань для підготовки здобувачів до диференційного заліку

1. Предмет психіатрії та наркології
2. Завдання психіатрії та наркології
3. Основні етапи розвитку психіатрії.
4. Структура психіатричної та наркологічної допомоги, психіатричної лікарні й диспансеру.
5. Принципи догляду за психічно хворими.
6. Основні фактори етіології психічних розладів
7. Основні патогенетичні механізми психічної патології
8. Правові принципи психіатричної допомоги. Сучасна концепція охорони психічного здоров'я в Україні.
9. Роль лікаря соматичного профілю в наданні медичної допомоги хворим із симптоматичними психічними порушеннями.
10. Перша і невідкладна допомога хворим із психічними порушеннями, основні показання до госпіталізації.
11. Психофізіологічні та нейропсихологічні основи розладів відчуттів, сприймань та уявлень
12. Класифікація та визначання порушень відчуттів: гіперестезії, гіпестезії, анестезії, сенестопатії.
13. Класифікація та визначання порушень сприймань: ілюзії, психосенсорні розлади, галюцинації.
14. Вікові особливості розладів відчуттів, сприймань та уявлень.
15. Класифікація та визначення порушень пам'яті
16. Психофізіологічні та нейропсихологічні основи розладів пам'яті.
17. Класифікація та визначення порушень мислення та інтелекту.Психофізіологічні та нейропсихологічні основи розладів мислення та інтелекту.
18. Способи виявлення розладів мислення та інтелекту.Класифікація та визначення порушень емоцій
19. Психофізіологічні та нейропсихологічні основи розладів емоцій.Способи виявлення розладів емоцій.
20. Класифікація та визначення порушень ефекторної сфери
21. Психофізіологічні та гебефренічні, деліріозні, онейроїдні, аментивні, астеничної сплутаності свідомості, сутінкового стану
22. Основні клінічні форми соматогенних психозів.
23. Психічні розлади при вагітності, у післяпологовому та лактаційному періодах.
24. Психічні розлади при пухлинах головного мозку.
25. Психічні розлади при пухлинах поза мозкової локалізації.
26. Особливості психічних розладів при ендокринних захворюваннях.
27. Основні принципи терапії, реабілітації та профілактики психічних розладів при ендокринних та соматичних захворюваннях.
28. Класифікація психічних порушень при гострих та хронічних інфекціях.
29. Особливості психічних порушень при сифілісі мозку, прогресивному паралічі.
30. Психічні розлади у ВІЛ-інфікованих.
31. Принципи лікування психічних розладів при гострих і хронічних інфекціях.
32. Психічні порушення у гострому періоді черепно-мозкової травми, їх лікування та профілактика.
33. Поняття, психоактивних речовин, феноменів вживання та залежності.

34. Особливості і перебіг наркологічних захворювань по фазах.
35. Вплив алкоголю на вищу нервову діяльність людини.
36. Просте алкогольне сп'яніння, його ступені, індивідуальні особливості, діагностика, надання медичної допомоги при гострих алкогольних отруєннях.
37. Патологічне алкогольне сп'яніння, діагностика, судово-психіатрична експертиза.
38. Алкоголізм, його критерії, наркоманічний синдром при алкоголізмі. Діагностика алкогольного абстинентного стану, медична допомога.
39. Стадії алкоголізму, особливості деградації особистості.
40. Затяжні метаалкогольні психози.
41. Поняття психогенного розладу
42. Етіологічні та патогенетичні фактори психогенних розладів
43. Класифікація психогеній.
44. Визначення понять емоційно-стресова, адаптаційна реакції, неврози.
45. Клінічна картина неврастенії.
46. Класифікація та клінічна картина тривожних розладів.
47. Клінічна картина obsесивно-компульсивного розладу та дисоціативних розладів
48. Депресивні невротичні розлади.
49. Моносимптомні неврози у дітей.
50. Класифікація, клінічна картина та лікування соматоформних розладів
51. Лікування та профілактика неврозів.

52. Визначення поняття шизофренії. Причини шизофренії.
53. Основні клінічні форми шизофренії. Типи перебігу шизофренії. Кінцевий стан шизофренії. Поняття про ремісію та дефект. Принципи терапії шизофренії
54. Клінічна картина маніакально-депресивного психозу. Циклотимія.
55. Масковані депресії.
56. Особливості афективних розладів у дітей і підлітків.
57. Принципи терапії хворих на афективні розлади..
58. Розлади особистості та поведінки у дорослих, фактори, що сприяють їх розвитку.
59. Причини олігофренії та класифікація за етіологічними ознаками. Принципи терапії, корекції, експертизи, реабілітації при олігофреніях. Організація навчально-виховного та трудового процесу при олігофренії. Клінічні форми олігофренії. Сомато-неврологічні прояви олігофренії.
60. Визначення поняття ранній дитячий та атипичний аутизм. Клінічні прояви. Діагностика. Лікування. Принципи корекції та реабілітації.

12. Рекомендована література

Основна

1. Нові клінічні протоколи: Психіатрія. Київ. Професійні видання, 2020. – 265 с.
2. Психіатрія та наркологія в загальній медичній практиці. М. Марута, Г. Кожина. Київ: Медицина, 2019. – 344 с.
3. Психіатрія та наркологія А.М. Скрипніков та ін. Київ: Медицина, 2021. – 224с.
4. Психіатрія і наркологія В.Л. Гавенко, В.С. Бітенський. – Київ: Медицина., 2020. – 512 с.

Додаткова

1. Бенджамин С., Голдберг Д., Крид Ф. Психіатрія в медичній практиці – Київ.: Сфера – 1999 – 179 с.
2. Гавенко В.Л., Бітенський В.С., Влох І.Й., Абрамов В. А. та ін. Психіатрія і наркологія [Підручник]. «Здоров'я», Київ, 2009. 512 с.
3. Гельдер М., Гет Д., Мейо Р. Оксфордське керівництво по психіатрії – Київ: Сфера – 1997 – т. 1– 164 с.

4. Гельдер М., Гет Д., Мейо Р. Оксфордское руководство по психиатрии – Киев: Сфера – 1997 – т. 2– 175 с.
5. Кожина Г.М., Мішів В.Д. Дитяча психіатрія. – К.: Медицина, 2014. – 376 с.
6. Кузнецов В.М., Чернявський В.М. Психіатрія. – К.:Здоров'я, 1993. – 344 с.
7. Медицина невідкладних станів: Швидка і невідкладна медична допомога: Підручник / За ред.І.С. Зозулі. Розділ: Невідкладна допомога в психіатрії. Кузнецов В.М.— К.: ВСВ "Медицина", 2012. — 728 с., пал. тв.
8. Напрєєнко О. К., Винник М. І., Влох І. Й., Голубков О. З., та ін. Психіатрія і наркологія: підручник. ВСВ «Медицина». Київ, 2011. 528 с.
9. Погорелов І. І., Манаєнкова О. Д. Психіатрія і наркологія: підручник (ВНЗ І—ІІІ р. а.). – К.: Медицина, 2018. – 422 с.
10. Психіатрія та наркологія: навчально-методичний посібник / А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Л.А. Боднар, Г.Т. Сонник. — 2-е видання. – К.: «Медицина», 2021. – 224 с.
11. Психіатрія та наркологія в загальній медичній практиці: навчальний посібник / Г.М. Кожина, Н.О. Маруга, Л.М. Юр'єва та ін.. - К.: «Медицина», 2019. – 344 с.
12. Психіатрія. Збірник тестових завдань. Навчально – методичний посібник. проф., докт. мед. наук Г.Я. Пилягіна, доцент, канд. мед. наук Т.О. Гончар, асистент, канд. мед. наук А.Г. Бондарчук, асистент О.В. Зубатюк, асистент Ю.Я. Челядин <https://drive.google.com/file/d/0B5eFD4XXvyN8ekI4U19BTVFaeU0/view>
13. Психіатрія/ під ред. В. М. Козідубової, В. М. Кузнецова, В.А. Вербенко, Л. М. Юр'євої, О. О. Фільца, І. О. Бабюка.. – Харків: Оберіг, 2013 р. 1164 с.
14. Скрипніков А.М., Животовська Л.В., Боднар Л.А., Сонник Г.Т. Психіатрія та наркологія. – К.: Медицина, 2019. – 224 с.
15. Сонник Г.Т., Напрєєнко О.К., Скрипніков А.М. Психіатрія : підручник для студентів стоматологічних факультетів вищих мед. навч. закладів III – IV рівнів акредитації / Г. Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, А.М. Скрипніков. – К. Здоров'я, 2006. – 432 с.
16. Тести з психіатрії / Кузнецов В.М., Коротоножкін В.Г., Олійник А.В., Насінник О.А., Уралова Л.Т., Бондарчук А.Г., Костюченко С.І., Белов О.Б., Шейко М.В. К., 2009. — 234 с.
17. Ургентна психіатрія (клініка, психодіагностика, терапія невідкладних станів). / Дзюб Г. К., Кузнецов В. М., Нестерчук Н. В. / К., 2010. — 190 с.
18. Чабан О. С., Хаустова О. О., Омелянович В. Ю. Невідкладна допомога в психіатрії та наркології. – К.: Медкнига, 2019. – 172 с.
19. Чабан О. С., Хаустова О. О., Нестерович Я. М. Невідкладна допомога в психіатрії та наркології. – К.: Медкнига, 2010. – 132 с.

13. Електронні інформаційні ресурси

1. <http://moz.gov.ua> – Міністерство охорони здоров'я України
2. www.ama-assn.org – Американська медична асоціація / [American Medical Association](http://www.ama-assn.org)
3. www.who.int – Всесвітня організація охорони здоров'я
4. www.dec.gov.ua/mtd/home/ - Державний експертний центр МОЗ України
5. <http://bma.org.uk> – Британська медична асоціація
6. www.gmc-uk.org - General Medical Council (GMC)
7. www.bundesaerztekammer.de – Німецька медична асоціація
8. <https://ua.inpn.com.ua/> - Інститут неврології, психіатрії та наркології
9. <https://ipsycho.knu.ua/> - Інститут психіатрії КНУ ім. Т. Шевченка